

Posudek školitele na diplomovou práci

Na Měsíc a ještě dál: historické eventy ve veřejném prostoru

Bc. et Bc. Filip Liška

Ústav českých dějin FFUK

Filip Liška se v předkládané práci zaměřil na současné vzpomínkové praktiky, přičemž specificky věnoval pozornost akcím, které ve veřejném prostoru propojují připomínání historie s emotivním zážitkem. Jedná se o kvantitativně výrazný trend v současném paměťovém provozu, který přináší řadu inovací (nové technologie, participace veřejnosti, emotivní imerze, specifická temporalita „prchavé“ události ad.), a tak si z pohledu „public history“ či „memory studies“ zaslouží reflexivní pozornost. Autor si zvolil několik modelových příkladů, jež podrobil detailnější analýze. Pořídil též rozhovory s organizátory těchto akcí, aby nahlédl do produkčního zázemí a porovnal motivace a cíle klíčových aktérů těchto vzpomínkových praktik. Na základě případových sond formuluje Filip Liška pojem „historický event“, v němž se pokouší uchopit specifickou hybridní medialitu zkoumaných akcí, a nabízí tak funkční konceptuální nástroj k porozumění dynamice současné kulturní paměti.

K zájmu o eventy přivedla Filipa Lišku osobní zkušenost s jejich organizací, kterou v diplomové práci přiznává a reflektuje prostřednictvím konceptu autobiografické sociologie Zdeňka Konopáška. V roce 2019 se podílel na organizaci akce Moon 50, která prostřednictvím videomappingu na tubus žižkovské televizní věže připomněla výročí letu Apolla 11 na Měsíc. Podle organizátorů se akce přímo zúčastnilo 26 tisíc lidí. Moon 50 není mezi zkoumanými eventy, ale funguje jako rámcová referenční plocha. Autor využívá osobní zkušenost, aby explicitně zviditelnil vlastní výzkumnou pozici. Produkční know-how se zhodnocuje též v dobře promyšlené struktuře práce a ve skladbě otázek v dotazníku pro organizátory zkoumaných eventů.

Zaměření práce na komplexní fenomén eventu si vynutilo interdisciplinární přístup k metodologii. Filip Liška funkčně propojil několik oborových perspektiv. Využil zájem současných „memory studies“ o komodifikaci historie a roli emocí (Sharon MacDonald). Výraznější úkrok z historiografických pozic představuje aplikace komunikačních studií a marketingových teorií (Petr Šindler ad.). S pomocí této interdisciplinární perspektivy

formuluje Filip Liška pojem „historický event“, který je použitelný pro reflexi zkoumaných vzpomínkových praktik z pohledu historika/historičky. Při analýze a interpretaci sociálních praktik spojených s užíváním historie ve veřejném prostoru se autor inspiroje přístupy z oblasti „public history“ (Jerome de Groot ad.), jež mu pomáhají identifikovat klíčová témata pro vymezení specifík eventů a nabízejí možnosti komparace (příkladně srovnání eventů s reenactementem). Rád bych zdůraznil, že Filip Liška náročný úkol spojený s tvorbou metodologického mixu na míru netradičního a neprošlapaného tématu zvládl velmi dobře, což se odráží mimo jiné ve funkční strukturaci práce. Zvolená témata (organizace, komunikace, emoce, produkt a edukace) nejsou jen názvy kapitol, ale odráží se v nich konceptuální struktura práce odvozená z metodologie výzkumu eventů. To vše v důsledku přispívá k čitelnosti, srozumitelnosti a argumentační přesvědčivosti práce, což podporuje i vysoká jazyková a stylistická úroveň práce.

Závěrem posudku bych rád formuloval několik otázek do diskuze v rámci obhajoby:

Typický formát současné státní politiky představuje výročí. Výročímu vzpomínání se do značné míry přizpůsobují i zpravodajská média (ČT, ČRo ad.). V čem se formát historického eventů od těchto praktik odlišuje? Jen připomínám, že řada zde zkoumaných eventů s významem výročí též pracuje. Návazně mě též zajímá vztah převážně nevládních eventů ke státní politice paměti, který autor definuje jako distancovaný (s. 66). V čem tato distance spočívá a jaký je její potenciál?

Lze nástup historických eventů spojit s nějakými obecnějšími proměnami současného vzpomínání?

V závěru posudku bych rád konstatoval, že práci považuji za mimořádně zdařilou. Předkládaný text Filipa Lišky jednoznačně splňuje podmínky kladené na tento typ závěrečných prací. Doporučuji jej k obhajobě a navrhuji klasifikaci výborně.

doc. Kamil Činátl, Ph.D.

v Písku 30. 8. 2023